

Er referens: Ku2017/01905/DISK

Svensk Vindenergis synpunkter på ”Konsultation i frågor som rör det samiska folket”.

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Kulturdepartementets lagförslag ”Konsultation i frågor som rör det samiska folket”.

Våra viktigaste synpunkter

- Svensk Vindenergi avstyrker förslaget i dess nuvarande form.
- Förslaget riskerar att motverka EU-kommissionens Vinterpaket som anger att procedurerna för såväl förnybar elproduktion som elnät måste förenklas och att vi måste införa tidsbegränsningar för handläggning av tillståndsärenden.
- Förslaget behöver justeras för att harmoniera med Vinterpaketet, Energiöverenskommelsen och den nya Klimatlagen - så att brådskande klimatrelaterade satsningar inte försenas och fördröjas.

Inledning

Svensk Vindenergi menar att förslaget om konsultationsplikt innebär ytterligare en förlängning av de handlägningsprocesser som i nuläget försenar och fördröjar utbyggnaden av förnybar energi. Vidare försvåras möjligheten till samhällsnödvändiga investeringar och reinvesteringar.

En inkluderande dialog med berörda parter tidigt i ärendeprocessen är givetvis av största vikt för att åstadkomma lyckade lokaliseringar av tillståndspliktig verksamhet så som vindkraft. Svensk Vindenergi menar dock att förslaget om konsultation inte uppfyller kriterier för rättssäkerhet i sin nuvarande form, då en enskild part kan få en alltför stor inflytande över slutgiltigt processutfall.

Artikel 27 i FN:s urfolksdeklaration fastställer att samer har rätt till rättvisa, oberoende, opartiska och öppna processer vad gäller markrättigheter¹. Syftet med samråd som idag är lagfäst genom miljöbalken, är just att skapa tillräckligt omfattande, effektiva och kvalitativa underlag för att fatta väl avvägda beslut i framtida projekt. Vid framgångsrika samråd identifieras alternativa och skadeförebyggande åtgärder. Förmågan att förutse och bedöma miljöeffekter ökar, medan risken för kompletteringar och överklaganden minskar.²

Samrådsförfarandet, om det genomförs enligt ovanstående anda, är i sig själv en självt en inkluderande form för konsultation som tidigt i processen ser till att samiska intressen

¹ United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, 2007.
(http://www.un.org/esa/socdev/unpfi/documents/DRIPS_en.pdf)

² Länsstyrelsen Västerbotten, 2011.
(<http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/Publikationer/2011/Meddelande%20nr%202.pdf>).

tillvaratas. I tillståndsprövningen av potentiella vindkraftsprojekt tillämpas detta sedan Miljöbalken infördes.

Lag om konsultation: Hinder för god lokalisering och mer förnybart

Världen behöver mer förnybar el och i Sverige finns stora landområden med goda vindförhållanden. Miljöfördelarna, såväl nationellt som globalt, är uppenbara. När vindkraften byggs i goda vindlägen minskar dess miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv, den blir ekonomiskt konkurrenskraftig och kostnaderna kan hållas nere för konsumenterna.

Få verksamheter prövas så noggrant som vindkraft. En svårighet i prövningen är att väga vindkraftens nytta, som är global eller nationell, mot intrånget, som är lokalt. När nyttan inte vägs in trängs vindkraften ofta bort från goda vindlägen av kommunal tillstyrkan, Försvarsmakt, artsskydd, rennäring, världsarv, naturvärden och andra riksintressen.

Effekten av de ovan beskrivna kumulativa hinder är att vindkraften ofta förpassas till sämre vindlägen vilket i sin tur leder till ökat intrång på andra ställen - eftersom fler vindkraftverk behöver byggas för att uppnå samma produktion.

Enligt Energiöverenskommelsen från år 2016 ska elcertifikatssystemet förlängs och utökas med 18 TWh förnybar elproduktion till 2030³. Svensk Vindenergi bedömer att cirka 15 (av 18) TWh kommer att produceras av vindkraft. För 15 TWh vindkraft behövs cirka 1 500 moderna, fullstora, vindkraftverk i goda vindlägen. Om det genomsnittliga vindläget försämras med 0,5 meter per sekund så minskar totalproduktionen med 20 procent. För att nå 15 TWh behövs då istället cirka 1 900 vindkraftverk vilket betyder att intrånget – och kostnaden – ökar med cirka 25 procent.

Klimatförändringen och vindkraft

Klimatförändringen är regeringens mest prioriterade miljöfråga och Sverige har antagit ett Klimatpolitiskt ramverk⁴. I Paris enades världens länder om att bromsa den pågående klimatförändringen. Om den globala uppvärmningen ska begränsas till 1,5 grader behöver alla delar av samhället ställa om, till exempel krävs omfattande investeringar i förnybar elproduktion.

Energiöverenskommelsen anger vidare målet att Sverige ska ha ett 100 procent förnybart elsystem år 2040⁵. För att nå dit behövs uppskattningsvis 80 TWh i årlig vindkraftsproduktion. Till år 2040 ska även all nuvarande vindkraft ersättas.

Följaktligen anges i EU:s Vinterpaket⁶ ramar för hur vi ska åstadkomma en mer modern och flexibel energimarknad. Vinterpaketet meddelar bland annat att procedurerna för elproduktion och elnät måste förenklas och effektiviseras för att förkorta handläggningstiden av tillståndsärenden.

Förslaget om konsultation bör efter ovanstående resonemang justeras för att harmonisera med den nya Klimatlagen, Energiöverenskommelsen och Vinterpaketet. Införandet av en lag som denna medför en uppenbar risk för målkonflikter samt en klar fördröjning av ovan nämnda klimatrelaterade satsningar.

³ Överenskommelse om den svenska energipolitiken 2016-06-10

(<http://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/overenskommelse-om-den-svenska-energiolitiken/>)

⁴ Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige, Prop. 2016/17:146

(<http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2017/03/prop.-201617146/>)

⁵ Överenskommelse om den svenska energipolitiken 2016-06-10

(<http://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/overenskommelse-om-den-svenska-energiolitiken/>)

⁶ European Commission, 2016

(<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>)

Avslutande kommentar

Vi har i redan dag ett regelverk som, vid korrekt tillämpning, tillförsäkrar det samiska folket en stark ställning i markrättighetsfrågor; genom samrådsskyldighet i Miljöbalken och bestämmelser om kommunikation i förvaltningsärenden. Samebyarnas intressen har ur detta perspektiv stort genomslag vid prövning av vindkraft.

Svensk Vindenergi avstyrker därför förslaget om konsultation i frågor som rör samer i dess nuvarande form.

Stockholm 2017-11-21

Charlotte Unger Larson
Vd Svensk Vindenergi

Beatrice Teurneau
Tillståndsfrågor